

Bilaga 1

Avelsrapport 2021

1. Avels- och uppfödarkommitténs arbete under året

Kommittén har under året bestått av Rigmor Långström, ansvarig styrelseledamot, Margareta Edman och Susanne Andersson. I arbetsgruppen för revidering av RAS har ingått Rigmor Långström, Birgitta Himreus och Tina Ratcovich.

Under 2021 har kommittén tagit fram förslag till uppföljningsplan som sedan styrelsen har fastställt. Den innefattar krav på en bredare uppföljning än den tidigare gängse. Årets uppföljning finns här nedan.

Rigmor och Margareta har deltagit på SSRK:s avelsseminarium i november. Rapport från seminariet finns på hemsidan.

Sammanställningar av resultat avseende HD-röntgen, ögonlysningar och gonioskoperingar har gjorts för publicering i Welsh Nytt.

Kommitténs främsta fokus har varit det pågående arbetet att revidera RAS. Kommittén har en arbetsgrupp för genomförandet. Uppföljningar har gjorts i form av en granskning av styrelsens dokument, en enkät till uppfödarna och en hälsoenkät. Dessa uppföljningar har legat till grund för den utvärdering av RAS som lämnats till styrelsen. Arbeta med revidering av RAS utifrån resultatet av utvärderingen har påbörjats.

I kommentarer och analyser till de olika avsnitten nedan finns en hel del funderingar samt slutsatser som kanske inte är stabilt underbyggda. Meningen är de ska väcka intresse och debatt i förhoppningen att vi i kommittén ska få inspel från medlemmarna. Detta till gagn både för vårt löpande arbete och för det fortsatta arbetet med att revidera RAS.

2. Population

2.1 Registreringar inklusive importer de senaste fem åren

	2017	2018	2019	2020	2021
Tikar (varav importer)	223 (3)	247 (3)	224 (2)	304 (3)	312 (3)
Hanar (varav importer)	233 (4)	221 (4)	269 (3)	305 (2)	306 (3)
Totalt	456 (7)	468 (7)	493 (5)	609 (5)	618 (6)

2.1.1 Kommentarer

En stadig ökning övergår 2020 – 2021 i en kraftig ökning av antalet här födda och registrerade hundar.

2.2 Antal kullar och genomsnittlig kullstorlek de senaste fem åren

	2017	2018	2019	2020	2021
Antal kullar	68	77	80	105	98
Antal registrerade	456	468	493	609	618
Snitt	6,7	6,1	6,2	5,8	6,3

2.2.1 Kommentarer

Genomsnittlig kullstorlek håller sig som vanligt runt 6.

2.3 Analys

Den kraftiga ökningen av antalet födda valpar kan från avelssynpunkt vara bra eller dåligt. Kan vara bra om vi har breddat aveln. Kan vara dåligt om vi har använt sämre avelsdjur än tidigare. För det fall vi använt sämre avelsdjur behöver det inte påverka vår avel framåt om produktionen av valpar återgår till mer normala siffror. I det läget lär vi inte fortsatt använda sämre avelsdjur utan kan plocka russinen ur kakan. Så ur ren avelssynvinkel behöver ökningen inte vara något negativt utan snarare då positivt.

Det är positivt att welsharna får ganska stora kullar i förhållande till sin storlek. Det bidrar till att valpningarna oftast är okomplicerade.

3. Avelsbredd

3.1 Rasens genomsnittliga inavelsgrad de senaste fem åren

Beräknad över 5 generationer.

	2017	2018	2019	2020	2021
Inavelsgrad	1,7 %	1,6 %	1,8 %	2,1 %	1,9 %

3.1.1 Kommentrar

När det gäller ”inavelsgrad”, varmed egentligen avses inavelstrend; dvs. den *ökning* av inaveln som skett under perioden, kan konstateras att den ligger under SKK:s rekommendation om högst 2,5 %.

3.2 Antal hanar och tikar som använts i aveln samt uträknad kvot

Under året har det fötts 98 kullar. I aveln har använts 94 tikar och 59 hanar. Det ger en kvot på 0,63. Förra året var kvoten också 0,63 och året dessförinnan 0,61. Om lika många hanar som tikar används blir kvoten 1. Det är eftersträvansvärt med en hög kvot. Jämförelsetal:

90-talet: genomsnitt 0,72

00-talet: genomsnitt 0,69

10-talet: genomsnitt 0,68

3.2.1 Kommentrar

Kvoten har således varit svagt sjunkande under de senaste decennierna. Enskilda dippar har förekommit tidigare så det är för tidigt att tala om minskningen 2019 – 2021 som ett hot mot avelsbredden.

3.3 Hanhundsanvändning

3.3.1 2021

Under året registrerades 98 kullar (enligt SKK 99 men där finns nog en felregistrering). 2 hanar har haft sex kullar vardera, 2 hanar har haft fem kullar, 1 hane har haft fyra kullar, 7 hanar har haft tre kullar vardera och 11 hanar har haft två kullar vardera. 32 hanar har haft varsin kull. De tre hanar som lämnat flest valpar under 2021 är fäder till 18 % av valparna under året.

3.3.2 2017 – 2021

Under perioden registrerades 429 kullar. Fem hanar har haft 11-17 kullar vardera, fem hanar har haft 7-10 kullar vardera och trettiotre hanar har haft 4-6 kullar vardera. De fem hanar med 11-17 kullar var fäder till 15,5 % av de registrerade valparna under perioden. De tre hanar som lämnat flest valpar under perioden är fäder till 11 % av valparna.

3.3.3 Kommentrar

Information om vilka avelshanarna är finns i WelshData.

3.4 Analys

Inavelsgraden har legat något högre 2020 - 2021. Hanhundskvoten har sjunkit. Under 2021 har tre hanar dominerat i aveln mer än önskvärt. Det har legat i farans riktning under pandemin att avelsbredden på hanhundssidan skulle minska pga. de begränsade möjligheterna att meritera hundarna och att alls träffa nya hanar att begestras av. Men även i femårsperspektivet är det några hanar som kanhända varit alltför dominant i aveln. En viktigare faktor är dock hur hanarna, och för den delen även tikarna, är besläktade med varandra. På tiksidan bör man kunna påstå att avelsbredden har ökat i och med den ökade valpproduktionen.

Sammantaget innebär dock den stora ökningen av antalet valpar och antalet föräldrakombinationer att det finns stora möjligheter att bredda aveln framöver. Om vi tar vara på detta.

4. Statistik HD och ögon – samtliga

4.1 Röntgade höftleder under perioden 2016-01-01 - 2021-12-31

Diagnos	2016	2017	2018	2019	2020	2021
HD grad A	72 (39%)	54 (40%)	67 (33%)	50 (30%)	77 (37%)	82 (31%)
HD grad B	72 (39%)	64 (47%)	83 (42%)	70 (42%)	88 (42%)	113 (43%)
HD grad C	30 (16%)	30 (22%)	41 (21%)	32 (19%)	38 (18%)	49 (19%)
HD grad D	9 (5%)	16 (12%)	7 (3%)	11 (7%)	5 (2%)	17 (7%)
HD grad E	2 (1%)	1 (1%)	1 (1%)	3 (2%)	2 (1%)	0
Totalt antal undersökta	185	165	199	166	210	261
Antal registrerade hundar	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	477	456	468	493	609	618

4.1.1 Kommentarer

Procentsiffrorna baseras på antalet röntgade hundar under respektive år.

Andel med anmärkning C, D och E respektive år: 22 % - 35 % - 25 % - 28 % - 21 % - 26 %.

Sett över lång tid brukar andelen med anmärkning ligga mellan 20 och 30 %. Det dåliga resultatet 2017 är i det perspektivet anmärkningsvärt. Det är svårt att tro att vi helt plötsligt hade fött upp hundar med sämre höfter för att nästa år ha normalt resultat igen. Det kunde vara intressant att djupdyka i den frågan, t.ex. om året skiljer ut sig när det gäller ålder på de röntgade hundarna.

4.2 Röntgade armbågar under perioden 2016-01-01 - 2021-12-31

Diagnos

ED UA (0)	192
ED grad 1	1
ED grad 2	1
ED grad 3	2

4.2.1 Kommentarer

Antalet undersökta är för litet för att medge någon analys.

4.3 Ögonresultat

4.3.1 Ögonlysning 2021

Utan anmärkning: 109

PPM iris-iris lindrig: 19. Distichiasis: 13. Katarakt partiell cortex främre Y-söm lindrig: 3. Glaukom: 2. Katarakt partiell cortex bakre lindrig, ärftlighet kan f.n. ej bedömas: 1. Retinopati, ärftlighet kan f.n. ej bedömas: 1. Övrig medfödd förändring i ögat: 1. Katarakt partiell cortex främre lindrig, ej ärftlig: 1

4.3.2 Ögonlysning 2016 – 2021

Av 864 undersökta var 574 utan anmärkning. De mest frekventa anmärkningarna var 76 fall av *PPM iris-iris* varav nästan alla var lindriga och 67 fall av *distichiasis*. Det förekom 18 fall av *katarakt*, *partiell cortex*, *främre Y-söm*, *ärfilig*, där alla utom en var lindrig, samt ytterligare 10 sådana diagnoser med angivande av att ärftligheten f.n. inte kan bedömas alt. att den genetiska betydelsen är okänd. Ett stort antal övriga diagnoser rörande fåtaliga fall förekom. Det registrerades 4 fall av glaukom.

4.3.3 Kommentarer

Registreringarna av *distichiasis* anger inte allvarsgraden. Här återfinns allt från helt besvärsfria ögon till fall som kräver veterinärt ingrepp.

Det är oklart hur resultatet ”utan anmärkning” från ögonlysning registreras i de fall hunden samtidigt har gonioskopiundersökts med anmärkning. Ibland registreras bara PLD-anmärkningen men inget ”UA” från ögonlysningen. Ibland registreras bådadera. Här har vi valt att anta att hunden har ögonlysts samtidigt med gonioskopiundersökningen med resultatet UA. I något undantagsfall kan det antagandet vara fel.

Vissa åkommor som finns med i ögonprotokollet diagnostiseras oftare i andra sammanhang än ögonlysning och finns då inte med bland resultaten här ovan. Det gäller t.ex. entropion och glaukom. Kommittén har fått indikationer på att glaukom är en diagnos som ökar.

4.3.4 Gonioskopiundersökta 2021

PLD normal:	40
PLD < ½ :	6
PLD ½ - ¾ :	4
PLD ¾ - total, flödeshål:	9

4.3.5 Gonioskopiundersökta 2016 - 2021

Antal undersökta	256
PLD, normal	158
PLD < ½	35
PLD ½ - ¾	34
PLD ¾ - total, flödeshål	25

4.3.6 Kommentarer

Antalet undersökta är för litet för att medge någon djupare analys. Spontant känns dock andelen med anmärkning som hög. Det råder oklarheter kring såväl ärftlighet som både korrelation och orsakssamband i förhållande till utvecklande av glaukom. De högre värdena får dock anses innebära att en missbildning av ögat föreligger.

4.4 Analys

Här ovan handlar det om de få delar av hela hundens hälsotillstånd som är föremål för särskild undersökning med åtföljande central registrering. Den hälsoenkät vi gjort under året ger indikationer på att hud- och öronåkommor upplevs som ett större bekymmer för hundarna. Men allt det som ligger utanför det som registreras centralt är svårt att följa upp på sådant sätt att vi kan få ledning i avelsarbetet på övergripande nivå.

HD har vi haft fokus på allt sedan 1980-talet men resultaten blir ganska likartade decennium efter decennium. Men det finns enskilda år med toppar och dippar som kunde vara intressanta att fördjupa

sig i och se om det finns lärdomar att hämta. Eller ansluta oss till HD-index. Vår hälsoenkät gav dock inga indikationer på kliniska besvär i form av hältor. Vi bör mot denna bakgrund ställa oss frågan vilken prioritet HD bör ha i kommitténs arbete.

De registrerade ögondiagnoserna blandar stort och smått. Somligt är mycket allvarliga åkommor medan annat inte påverkar den enskilda hunden på iakttagbart vis. *PPM iris-iris lindrig* och *distichiasis* är de vanligaste diagnoserna. Den förstnämnda lär inte påverka hunden. Den sistnämnda kräver i vissa fall operation men i andra fall är hunden besvärsfri. *Katarakt, partiell cortex, främre Y-söm* anses inte påverka synen märkbart. Övriga diagnoser är fåtaliga. Det finns dock skäl att vara uppmärksam på allvarligare diagnoser, som t.ex. *glaukom* och *entropion*, som oftast upptäcks i andra sammanhang än officiell ögonlysning.

5. Statistik avelsdjuren

5.1 Läsanvisning

Siffrorna är räknade för varje kull. Det innebär att ett avelsdjur kan ingå flera gånger.

Alla siffror i avsnittet om avelsdjuren är räknade för hand. Det finns antagligen en och annan felräkning men det är då på marginalen och utan betydelse för den övergripande bilden. Om avsnittet blir uppskattat av medlemmarna och det därmed kommer att ingå kommande år så finns det skäl att köpa en mer effektiv tjänst för detta.

5.2 Föräldradjurens resultat vid höftledsröntgen

	2019	2020	2021
A+A-höfter:	15	25	20
A+B-höfter:	31	49	46
B+B-höfter:	31	26	23
A+C-höfter:	3	3	6
B+C-höfter:	0	2	3
C+C-höfter:	0	0	0

5.2.1 Kommentar

T.ex. A+B-höfter betyder att en förälder har A och en har B men säger inget om det är tiken eller hanen som har A resp. B.

I 58 % av kullarna 2019 hade föräldrarna A+A- eller A+B-höfter. 2020 var andelen 70 % och 2021 var den 67 %. En C-hane var far till två av de tre kullarna med A+C-höfter 2019. De fem C-föräldrarna 2020 var olika individer. Detsamma gäller de nio C-föräldrarna 2021. Den noggranne ser att antalet kullar 2021 här blir 98 och inte 99 som anges i SKK:s statistik. Det verkar som om en importerad valp hos SKK har registrerats som en född kull.

5.3 Föräldradjurens resultat vid ögonlysning

5.3.1 Läsanvisning

Här tas inte med diagnos som uttryckligen anges som ej ärftlig. Entropion och glaukom får beaktas i annan ordning. Dessa åkommor diagnostiseras vanligen i andra sammanhang än ögonlysning. Något fall av entropion har ändå setts bland föräldradjur. Däremot inte glaukom

När det gäller distichiasis framgår inte hårens omfattning och karaktär av registreringarna. Vi kommer troligen att föreslå ändring av ögonpolicyn här. Distichiasis redovisas här som ”övrig anmärkning” om endast ena föräldern har diagnosen och som stridande mot ögonpolicyn om båda föräldrarna har diagnosen.

Inledningsvis redovisas siffror för 2019 – 2021. Vartefter redovisas siffror för de senaste fem åren.

Tre kullar 2019, tre kullar 2020 och en kull 2021 är inte medtagna eftersom det för någon utländsk förälder saknas i Avelsdata registrerade ögonlysningens resultat.

5.3.2 Utan anmärkning eller uttryckligen inte ärftlig anmärkning

	2019	2020	2021
Antal kullar	54	64	64

5.3.3 Anmärkningar i strid med ögonpolicyn

Här ingår kullar med förälder som inte är ögonlyst. Detsamma gäller om ögonlysningen gjordes mer än tre år före parningen (såvida hunden inte hade uppnått sju års ålder vid senaste ögonlysningen).

	2019	2020	2021
Antal kullar	2	2	4

2019: 1 ektropion och 1 entropion. **2020:** 1 entropion, 1 ingen förälder lyst. **2021:** 1 multifokal RD, 1 ektropion, 1 PPM iris-cornea kraftig, 1 en förälder inte lyst.

5.3.4 Övriga anmärkningar

En förälder med anmärkning

	2019	2020	2021
Antal kullar	18	31	24

Båda föräldrar med anmärkning

	2019	2020	2021
Antal kullar	3	5	6

5.3.5 Kommentarer

Andelen kullar med båda föräldrarna ögonlysta utan anmärkning under åren 2019 – 2021 var 68%, 61% respektive 65%. Antalet kullar i strid med ögonpolicyn är få.

5.4 Gonioskopiundersökta

Vald metod för riskberäkning är addition av föräldradjurens riskvärden enligt följande: PLD normal=0, $1/2 = 1$, $1/2 - 3/4 = 2$ och $3/4 - \text{total} = 3$. En kull med utländsk förälder har utgått.

Båda föräldrar otestade: 40 kullar

Båda föräldrar testade: 30 kullar varav 18 kullar med riskvärde 0, sex kullar med riskvärde 1, två kullar med riskvärde 2, tre kullar med riskvärde 3 och en kull med riskvärde 4.

En av föräldrarna testad: 28 kullar. Här är riskvärdena ganska ointressanta men nämnas kan att inget föräldradjur hade ett riskvärde på 3 eller däröver.

5.4.1 Kommentarer

Andelen kullar där båda föräldrarna är testade är för låg för att medge någon analys. Det råder vidare oklarheter kring såväl ärftlighet som både korrelation och orsakssamband i förhållande till utvecklande av glaukom. De högre värdena får dock anses innebära att en missbildning av ögat föreligger. Här har vi valt att endast redovisa siffror för 2021 eftersom det är osäkert vilken nytta vi har av så litet material.

5.5 Antal kullar med anmärkningar avseende såväl höfter som ögon

Här ingår HD grad C och sämre samt anmärkningar i strid med ögonpolicyn inklusive PLD med riskvärde tre eller däröver.

I de tre respektive fem kullarna **2019** och **2020** där en förälder hade C-höfter fanns inte några anmärkningar på ögonen hos föräldrarna.

Av de nio kullar **2021** där en förälder hade C-höfter så hade sex kullar förälder/föräldrar med anmärkning från ögonlysning eller PLD med riskvärde 3 eller däröver. I en av dessa kullar förekom anmärkning i strid med ögonpolicyn (PPM iris-cornea kraftig).

5.6 Avelsdjurens meriter

5.6.1 Antal kullar där båda föräldrarna är meriterade

2019	2020	2021
68	86	74

5.6.2 Antal kullar där ett föräldradjur är meriterat

2019	2020	2021
11	17	21

5.6.3 Antal kullar där inget av föräldrarna är meriterat

2019	2020	2021
1	2	3

5.6.4 Kommentarer

Här ingår *registrerade* resultat som innebär en värdering. Enbart beskrivning går bort. För utställning gäller VG för merit vilket de allra flesta av dem som ställs ut når upp till. För övriga tävlingar räknas alla resultat av typ godkänd, tilldelats poäng etc.

Under dessa år var båda föräldrarna meriterade i 85 % respektive 82 % respektive 76 % av kullarna. Med tanke på rådande pandemi och de svårigheter den inneburit för möjligheterna att meritera sina hundar är minskningen förväntad.

5.7 Analys

När det gäller HD har föräldrarna generellt bättre HD-resultat 2020 och 2021 än 2019. Men 2021 utmärker sig genom att ett större antal C-hundar använts i avel och att man i några fall valt att kombinera C-höfter med B-höfter. För det fortsatta avelsarbetet på övergripande nivå är dock det generella resultatet viktigare än avvikelserna.

I fråga om föräldrarnas ögonstatus kan kort och gott konstateras att antalet kullar i strid med ögonpolicyn är mycket få. Den utmaning vi har rör användningen av gonioskopering och hur vi avelsmässigt ska förhålla oss till resultaten.

Det är tveksamt vilken nytta vi har av statistiken för avelsdjurens meriter. De allra flesta avelsdjur meriteras genom pris på utställning. De flesta av våra uppfödare är väl förtrodda med rasstandarden när det gäller utseendet och är kapabla att göra bedömningen själva.

Det är alltför få som meriteras inom jakt mm för att det ska ha någon betydelse för avelsarbetet. En tänkbar väg att gå är att ordna ett seminarium för uppfödare m.fl. om vilka egenskaper som är grunden för en god stötande och apportrande hund och hur man kan bedöma dessa utan att träna hunden för jaktprov. Det är de egenskaperna som ger oss en härlig, sportig och följsam sällskapshund som är lätt att träna för många olika aktiviteter. En sådan utbildning kan öka möjligheterna till självskattning av våra avelsdjurs egenskaper.

6. Uppfödare under året

6.1 Läsanvisning

Denna uppföljning innefattar inte någon värdering. Syftet är att få en grund för bedömningar av vilka insatser från klubbens sida som kan vara lämpliga utifrån uppfödarnas erfarenhet. Denna uppföljning blir också grovmaskig. Den tar ingen hänsyn till uppfödarens erfarenheter från uppfödning av andra raser eller djurslag och inte heller till teoretisk utbildning på området.

Siffrorna utgår från antal *registrerade* kullar. De har tagits fram för hand så någon enstaka felräkning kan finnas.

6.2 Uppfödare under året

Kennlar med debutkull under året

Antal kennlar: 2 varav den ena hade två kullar under året.

Uppfödare utan kennelnamn

Antal uppfödare: 3

Kennlar med färre än fem tidigare kullar

Antal kennlar: 11

Kennlar med tre eller fler kullar under året

Tre kennlar hade 5 – 7 kullar vardera.

Sju kennlar hade 3 – 4 kullar vardera.

Övriga kennlar

45 kennlar hade 1 – 2 kullar vardera.

6.3 Analys

Vi har ett antal nya uppfödare och ganska många utan långvarig erfarenhet av uppfödning av welsh springer spaniel. Avelskommittén vill gärna ha förslag på aktiviteter med fokus på denna grupp.

7. Uppföljning i övrigt kopplad till RAS

Nuvarande RAS saknar plan för uppföljning. En särskild granskning/uppföljning har gjorts inom ramen för det pågående arbetet med revidering av RAS. Den granskningen ingår i dokumentet Utvärdering av RAS, som finns på hemsidan. Som underlag för utvärderingen ingick även en Hälsoenkät och en Uppfödarenkät. Även dessa finns på hemsidan.